

УДК 070.1:314.151.3-054.7](4)

МІГРАНТСЬКА КРИЗА У ЄВРОПІ КРИЗЬ ПРИЗМУ МЕДІА: ЗІТКНЕННЯ ЦИВІЛІЗАЦІЙ VS. ПРАВДИВІСТЬ; ТОЛЕРАНТНІСТЬ VS. ПРАВДИВІСТЬ

Юрій Мельник

Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Генерала Чупринки, 49, 79044, Львів, Україна
e-mail: melnykiurii@gmail.com

У статті на матеріалах світових медій, зокрема шведських, розглянуто вплив ідеологічних установок («зіткнення цивілізацій», «толерантність» тощо) на висвітлення проблем етнічного характеру.

Ключові слова: замовчування у медіа, зіткнення цивілізацій, мультикультурне суспільство, криза біженців, шведські медіа.

Дискурс про «зіткнення цивілізацій» у медіях

Тему протистояння Заходу та ісламу на серйозному рівні розробляли ще починаючи з 1990-х років. Одним зі знакових першопочатків цього дискурсу є знаменита стаття Бернарда Льюїса «Коріння мусульманської люті», опублікована у вересні 1990 р. у *The Atlantic*, яку можна вважати у багатьох сенсах вододілом: саме починаючи з неї публіцистична думка і політична риторика Заходу переорієнтовується з боротьби проти Радянського Союзу та комуністичної ідеології на боротьбу проти ісламського радикалізму та тероризму: «Тепер очевидно, що ми зіткнулися з настроєм і рухом, що виходить далеко за межі політики та урядів, які цю політику реалізують. Це не що інше, як зіткнення цивілізацій, – мабуть, ірраціональна, але, безсумнівно, історична реакція давнього суперника на нашу єврейсько-християнську спадщину, на наше світське теперішнє, на всесвітню експансію того та іншого. Надзвичайно важливо, щоб ми з нашого боку не були спровоковані на не менш історичну, але таку ж ірраціональну реакцію проти цього суперника» [1]. Самуель Гантінгтон запозичив термін «зіткнення цивілізацій» у Бернарда Льюїса та розвинув його в однойменній статті (*Foreign Affairs*, 1993), потім – книзі (1996). Самуель Гантінгтон, абсолютизувавши релігійний чинник, поділив світ на цивілізації, приречені, на його думку, протистояти одна одній у майбутньому («Довіра і дружба будуть рідкісними явищами»). Причому ісламській цивілізації Гантінгтон приділив особливу увагу, зобразивши її найконфліктнішою з усіх («Конфлікти на лініях зламу особливо поширені між мусульманами та немусульманами») [2].

Теракти 11 вересня 2001 р. підвели ґрунт під тези Гантінгтона, надали їм предметності. «Падаючі вежі, здавалося, були «матеріалізацією зіткнення цивілізацій».

Гантінгтона вважали майже пророком, коли його постулати проявилися, знайшли своє підтвердження. Миттєво розмови про «ми і вони», про війну між «нашим способом життя та їхнім» стали мейнстрімом», – пише Маріам Сакінаг [3, Р. 86]. Уявлення Льюїса та Гантінгтона взяли інструменталізувати американські неокони, – Бернард Льюїс обґрунтовував і гаряче підтримував їх боротьбу проти ісламізму та тероризму, за встановлення демократії у мусульманському світі: як до вторгнення в Ірак [4], так і після – знаменита теза Льюїса, висловлена вже у 2006 р.: «Або ми принесемо їм свободу, або вони знищать нас» [5, Р. 168] – чудово легітимізувала розв'язання війни на Близькому Сході.

Упродовж півтора десятка років, які минули від початку «Нової Холодної війни проти тероризму» (Дік Говард [6]), активно діяли сили, яким вкрай залежало на тому, щоб зіштовхнути лобами Іслам і Захід, створити підґрунтя для конфронтації. Один із вузлових моментів цієї конфронтації – карикатурний скандал 2005–2006 рр., який розпочався з карикатур на пророка Мухаммеда авторства Курта Вестергаарта (Kurt Westergaard), опублікованих у данській газеті *Jyllands-Posten*. Скандал мав продовження у 2007 р., коли карикатуру на пророка Мухаммеда карикатуриста Ларса Вілкса (Lars Vilks) опублікували деякі шведські видання, зокрема *Nerikes Allehanda*. В обох випадках ескалації конфліктів сприяли нагороди, яких удостоювали карикатуристів європейські інституції, передруки карикатур у найвпливовіших європейських (і деяких арабських) газетах, інші вияви солідарності. Не меншими факторами загострення ситуації були акції обурення, штурми посольств Данії та погрози на адресу карикатуристів у мусульманських країнах, участь у скандалі організацій на зразок Al-Qaeda чи Taliban, які включали художників у чорний список та призначали винагороду за їх убивство.

Сьогодні зрозуміло, що поглибленню міжцивілізаційної ворожнечі сприяли як провокаційні антиісламські фільми, як-от «Невинність мусульман» Марка Юссефа чи «Покора» Ааян Хірсі Алі та Теодора ван Гога, так і фанатична реакція мусульман на ці фільми (вчинок терориста, який убив Теодора ван Гога, напад на посольство США, внаслідок якого у Бенгазі загинули посол і три дипломати. Також безвідповідальними були заклики американського пастора Террі Джонса до спалювання примірників Корану на десяту та наступні річниці 11 вересня, і реакція на його заяву та дії у деяких мусульманських країнах, які призвели до жертв серед невинних людей. Показова в цьому сенсі також доля злочасного, демонстративно аморального, тижневика *Charlie Hebdo*, який упродовж багатьох років підтримував наклад з допомогою скандалів, спровокованих публікаціями антиісламських карикатур, відповіддю на які був бузувірський розстріл редакції 7 січня 2015 р. Обидві сторони (точніше, підбурювачі з обох сторін, яких ніхто не наділяв правом виступати від імені Ісламу та від імені Заходу) долучилися до нівеляції точок дотику між цивілізаціями та до акцентування на розбіжностях, чим довели гостроту протиріч до катастрофічного стану.

Показово також, що найбільш масштабні провокації, з метою поглиблення прірви між Заходом та Ісламом, скоювали люди, біографія яких не свідчить ні про принциповість у відстоюванні західних цінностей на зразок свободи слова, ні про схильність до ортодоксального ісламу. Як влучно зауважив Девід Норс, велика доля лицемірства в тому, як Європа та США, заявляючи, що «атака на тижневик *Charlie Hebdo* – це атака на свободу слова», нічого не роблять для захисту свободи слова у

випадку *WikiLeaks*, більше того, Джуліан Ассанж, засновник і редактор *WikiLeaks*, є жертвою переслідування. Розкриваючи «шкідливий, цинічний і ганебний характер *Charlie Hebdo*», Девід Норс порівнює антиісламські карикатури цього видання із антисемітськими карикатурами у французькій газеті *La Libre Parole* під редакцією Едуара Адольфа Дрюмона, яка розпалювала ненависть до євреїв, дуже ефективно використовуючи карикатури. Зважаючи на «внесок» *Charlie Hebdo* у популяризацію негативних стереотипів щодо мусульман, Девід Норс відмовляє колективу цього видання у статусі мучеників за справу демократії та свободи слова [7]. Міф про т.зв. «ісламських» терористів розвіюють результати дослідження британської служби МІ5 у 2008 р., яка з'ясувала, що «багато хто із залучених до тероризму не є практикуючими мусульманами, не є релігійно освіченими і їх можна вважати неофітами. Дуже мало терористів виховані у строго релігійних сім'ях, – у них високий відсоток навернених. Деякі з них вживають наркотики, алкоголь та відвідують повій» [Quoted from: 8]. Це стосується виконавців терактів 11 вересня, атаки на *Charlie Hebdo*, паризьких вибухів у листопаді 2015 року та ін.

Однак, коли йдеться про розпалювання в медіях міжетнічної конфронтації, мало хто зважає на ці важливі нюанси. Негативні матеріали про біженців стали нормою для низки британських медій, які все менше переймаються добром політкоректних формулювань, дозволяють собі дегуманізувати іммігрантів, розповідати про них, немов йдеться про стихійне лихо, «повінь» (Еніл Давар, *Sunday Express* [9]), можуть навіть порівняти їх із «тарганами» (Кеті Гопкінс, *The Sun* [10]) і ніяк за це не відповідати. Поза сумнівом, у Об'єднаному Королівстві доволі високий поріг дозволеного на рівні публіцистичної риторики про захист власної ідентичності. Наприклад, Вінсент Купер, *The Commentator*, вважає, що «Масова міграція у такому масштабі в кінцевому підсумку призведе до занепаду континенту та змінить культурний фундамент Європи назавжди» [11]; Тім Блек, *Spiked* пише про захист власних рубежів: «Кордон – це не просто лінія на карті; це вираження розуміння спільноти самої себе, того, чим і де вона є» [12]; *The Sunday Times* закликає обережати економічні інтереси: «На плечі платників податків кладуть 1,7 млрд. фунтів стерлінгів, які підуть на сирійських біженців» [13]. Кардинально інша ситуація в німецькому медіапросторі [див. детальніше: 14]. Тут натрапити на антиіммігрантську (чи хоча б нейтрально-розсудливу) позицію можна лише на маргінальних сайтах та в персональних блогах. (Феліцітас Кюбле, *Christliches Forum*: «Можливість імміграції повинна бути лише в тому випадку, коли вона контрольована і проводиться згідно з критеріями, які відповідають інтересам нашого суспільства» [15]).

Толерантність vs. правдивість. Приклад Швеції

Як помітно на прикладі процитованих британських медій, у західній публіцистиці уявлення Льюїса та Гантінгтона про зіткнення цивілізацій досі популярні. Їх розвивають впливові публіцисти, наприклад, Роджер Коен («Війна Ісламу і Західу», *New York Times* [16]). Однак теорія має своїх противників, які впродовж останніх десятиліть утверджували протилежний, не менш ідеологічно обумовлений, дискурс, заснований на таких ідеологічних стовпах, як глобалізм, мультикультуралізм, неолібералізм, антиколоніалізм, політкоректність тощо. Одним зі знаменитих критиків Гантінгтона був Едвард Саїд, автор знаменитого есею «Зіткнення невігластва», опу-

блікованого 22 жовтня 2001 р., у якому заперечив суб'єктність гантінгтонівських «цивілізацій». «Гантінгтон фактично є ідеологом, – пише Саїд, – що прагне зробити «цивілізацій» та «ідентичності» такими, якими вони не є: закритими, відокремленими утвореннями, очищеними від безлічі течій та протитечій, які підживлюють людську історію, і які століттями робили можливим існування не лише самих релігійних війн та імперіалістичних завоювань, а й обміну, взаємного збагачення та взаємного надбання. Ця, на перший погляд, куди менш помітна історія ігнорується через бажання щонайшвидше акцентувати сміховинно спрощений конфлікт, у реальності якого перекоонує «Зіткнення цивілізацій» [17].

Під час Арабської весни Махмуд Делхастех зі сторінок *Huffington Post* заявляв, що демократичні зрушення в мусульманських країнах спростовують концепцію «зіткнення цивілізацій», за якою демократичні цінності не властиві мусульманам [18]. Приблизно такої ж думки і Джеймс Норс, який у 2014 р. пожартував, мовляв Гантінгтону «пощастило, що він не прожив достатньо довго, щоб побачити знищення його найвідомішого інтелектуального досягнення» [19]. Критикує гантінгтонську концепцію і Майкл Хант, який описує американський світогляд після 11 вересня: «Американці надають кризі 11 вересня характеру глибоко вкоріненої націоналістичної віри, яка є універсальною у своєму застосуванні, антиісторичною у своєму мисленні та спрощеною в оцінці інших культур. Промови з Білого дому, Департаменту юстиції та Пентагону ґрунтуються на звичному націоналістичному репертуарі, який зводить складні ситуації до простих пояснень, знайомих з давніших часів напруження та страху. Результатом є етноцентричні розмови про велику змову, про вісь зла, про моноліт терору. Це риторика хрестоносців» [20].

Концепція, яка спростовує теорію «зіткнення цивілізацій», має своїх adeptів у медійній царині, які, з міркувань «політкоректності», готові цілеспрямовано приховувати, тенденційно інтерпретувати і навіть підробляти факти. Відомий прецедент із мовчання німецької преси про масові організовані напади на жінок у Кельні та інших європейських містах не був унікальним феноменом. Схоже мало місце й у Швеції – під час музичного фестивалю «We are Stockholm» у 2014 р. та у 2015 р. Лише на хвилі загального обурення подіями в Кельні про ці злочини стало відомо.

Коли у січні 2016 р. прийшов час відповідати за замовчування суспільно важливої інформації, шведська поліція, шведський політикум та шведські медіа намагалися перекинути відповідальність одне на одних: прем'єр-міністр Стефан Левен назвав замовчування «подвійною зрадою цих молодих жінок» та засудив поліцію за те, що та «не повідомляла про ці проблеми» [21]. Стокгольмські офіцери поліції визнали, що слід було повідомити суспільство. Однак, як заявив начальник поліції Пітер Еґрен, «іноді ми не наважуємось сказати усе як є, бо вважаємо, що це буде вигідно Шведським демократам» [22], правій партії, яка виступає проти мігрантів.

Шведські медіа, наприклад *Radio Sweden* [23] чи *Aftonbladet* [24], теж виступили з осудом поліції. Таку ж позицію зайняв і провідний шведський щоденник *Dagens Nyheter* у матеріалі від 11 січня 2016 р. [25]. Слід зазначити, що *Dagens Nyheter* не повідомляв про інциденти під час фестивалю, хоча редакційний директор *Dagens Nyheter* Каспар Опітц (Caspar Opitz) визнав, що до редакції надходили анонімні повідомлення про злочини [26]. Крім того, як можна прочитати у *Nyheter Idag*, очевидці подій виходили на контакт із журналісткою *Dagens Nyheter* Ганне Шьолер (Hanne Kjöllner), яка «дуже зацікавилася і слухала, поки я не сказав їй, що всі хлопці та чо-

ловіки, які були затримані, були молодими біженцями (...) з Афганістану та Сирії». Згодом журналістка згадала рішення редактора стокгольмського відділення *Dagens Nyheter* не публікувати новину, вирішивши, що вона є «фальсифікацією Шведських Демократів» [27].

Ще один приклад (само)цензури у шведських медіях стосується нападу іммігрантів на жінок у Пільдаммс-парку (м. Мальме): «Фотограф Фредді Марделл розповів інтернет-радіостанції *Granskning Sverige*, що він став свідком хаосу, з істеричними дівочими криками. Марделл зробив фотографії та надав їх місцевій щоденній газеті *Kvällsposten*. Газета відмовилася публікувати їх» [28].

Навіть після розкриття інцидентів на фестивалі, у шведських медіях домінує лівий дискурс, далекий від того, щоб урівноважити своє трактування ситуації з емігрантами. Шведський публіцист Віктор Банке (Viktor Banke) закликає не наголошувати на етнічному походженні злочинців без крайньої потреби [29]. Тієї ж позиції дотримуються феміністки Ганна Фаль (Hanna Fahl), для якої гвалтівники – перш за все чоловіки, а не іммігранти [30], та Linnéa Bruno (Ліннеа Бруно), яка застерігає від націоналізму, закриття кордонів та використання цих атак із расистською метою [31]. Усі троє недобрим словом згадували праворадикальні сили, найбільше непокоїлися, що інциденти зіграють їм на руку. Помітні спроби заплющити очі на проблему, каналізувати пов'язане з іммігрантами невдоволення суспільства праворадикальними силами.

Понтус Алквіст (Pontus Ahlkvist) на сторінках тієї ж *Metro* запевняв, що жодних спроб приховати події в Кельні та інших європейських містах насправді немає, а затримка із реакцією ЗМІ пов'язана із необхідністю перевірити інформацію. Адже мова не про «праві пропагандистські видання», готові «розповсюджувати непідтверджену інформацію» [32]. Бйорн Віман (Björn Wiman), журналіст *Dagens Nyheter*, обурюється, що соцмережа Facebook недостатньо строго цензурує прояви расизму, сексизму та погрози насильства [33], що нашоухує на думку про нову філософію свободи преси (із новим, вкрай широким трактуванням понять «расизм», «сексизм» та «мову ворожнечі»), яку проповідує одна з провідних шведських газет.

Слід зауважити, що замовчування інцидентів на музичному фестивалі у Стокгольмі не було випадковістю. Після вбивства Александри Межер (25 січня 2016 р.), яке скоїв біженець із Сомалі, матеріали *Daily Mail*, присвячені цій трагедії, були недоступні у Швеції (за надуманими юридичними підставами). Крім того, «в одній із заблокованих статей також міститься інтерв'ю зі шведським поліцейським, який відкрито говорить про «вибух злочинності» у зв'язку з великою імміграцією», – підкреслює *Speisa* [34]. Звісно, що шведи, охочі прочитати заблоковані статті *Daily Mail*, змогли це зробити, а намагання шведських властей цензурувати британську газету лише спровокували розмови про цензуру у стилі «1984» [35] та надали чіткіших обрисів тим проблемам, від яких потерпає країна. «Притулки горять, волонтерка, яка допомагала біженцям, убита, хулігани полюють на біженців, молоді мігранти є злочинцями: що відбувається у Швеції, країні, відомій своїм відкритим суспільством?», – таку постановку питання не вважає занадто песимістичною *Die Welt* [36]. Саме з цими проблемами світова преса, зокрема *The Times of Israel* [37], пов'язує зміцнення праворадикальних політичних сил у країні.

Головне виправдання усім спробам замовчування міжетнічних інцидентів, пов'язане із небажанням «заохочувати антиіммігрантські настрої» (*The Guardian*) і

давати козирі в руки праворадикальним елементам (*Dagens Nyheter*), все одно не витримують критики, бо саме ці праворадикальні елементи та їхні медіа, у ситуації мовчазної змови мейстрімових медій, беруть на себе роль єдиного джерела інформації. Скажімо, праве видання *The Conservative Papers* отримує можливість виступити із заявами на зразок: «Новини про мусульманські сексуальні атаки цензурують, відбілюють та прикривають» [38]; «*Dagens Nyheter* побачила внутрішні звіти поліції, які описують звірства мігрантів, і вибачилася, що інформація була прихована від громадськості» [39]. Консервативне видання *Breitbart* отримує право заявити: «Шведська поліція впродовж років прикривала сексуальні напади мігрантів на двчат-підлітків» [40].

Висновки

1. Як концепція «зіткнення цивілізацій», так і протилежна їй ідеологема «толерантності», будучи доведеними до абсолюту, негативно впливають на міжетнічні взаємини і на глобальному, і на побутовому рівнях, перешкоджаючи адекватному відображенню та збалансованій інтерпретації подій, процесів і явищ, пов'язаних із міжетнічною проблематикою.

2. Мусування теми цивілізаційної конфронтації в медіях, яке, за великим рахунком, розпочалося 11 вересня 2001 р. (хоча окремі його прояви – як конфлікт навколо «Сатанинських віршів» Салмана Рушді – сягають корінням кінця 1980-х), реалізовується в такому вигляді, у якому ми його знаємо завдяки Інтернету й новим комунікаційним можливостям, адже дрібні провокації роздували до світових масштабів. Раніше, до появи Інтернету, усе це залишалося б просто непоміченим. «Трагедія 11 вересня співпала з настанням цифрової епохи, відлік якої часто ведуть від 2002 року», – зауважують експерти з ісламу Рукайя І. Хан і Машал Саїф [див. детальніше: 41, Р. 16–34]. Десятиліття послідовного нагнітання протиріч між Заходом та Ісламом, в умовах плинності інформації, загострили обстановку настільки, що кожна наступна медійна провокація з карикатурами на пророка Мухаммеда, кожний наступний «флеш-моб» із координованих нападів на жінок, одночасно проведених у різних містах Європи, може стати запаленим сірником у легкозаймистому глобальному інтернет-просторі й таки втілити в життя пророцтва Льюїса та Гантінгтона про зіткнення цивілізацій (не фігуральне, а буквальне), хоча *об'єктивних* причин для цього насправді немає.

3. Провідні шведські медіа свідомо замовчували насильство проти громадянок Швеції із боку іммігрантів, переслідуючи політичні мотиви (боротьба проти праворадикальної політичної партії). Наполегливе насадження суспільству ідеології толерантності призводить до того, що під неї доводиться підганяти реальність – шляхом замовчування або перекручування фактів, які не в'яжуться із домінуючим дискурсом. Ця проблема характерна не лише для шведських медій, а й західноєвропейських загалом.

Насправді ж, замовчуючи проблему, медіа загострюють протиріччя в країні, створюють підстави для недовіри до ЗМІ, дають поживу для ненависті, сприяють посиленню праворадикальних політичних сил. Більше того, цензурування й замовчування інформації про злочини окремих мігрантів колективізує ці злочини в очах європейського обивателя, перекладає відповідальність із окремих злочинців на всіх людей, у т.ч. й на тих, хто ні в чому не винен, хто змушений їхати у країни Європи,

щоб утекти від війни. Перешкоджання інформаційним потокам, так би мовити перекриття клапанів для випускання пари призводить до накопичення обурення, пов'язаного з іммігрантами, яких більшість асоціює з дном суспільства. Рано чи пізно кришку з киплячої каструлі зірве, і коли це станеться, то наслідки значно перевершать ту шкоду, яка могла б бути за умови неупередженого і чесного висвітлення міжетнічних негараздів. Регулярні зіткнення на міжетнічному ґрунті, перемога на виборах у низці країн Європи антиіммігрантських партій, радикалізація суспільства, – тільки перші симптоми потенційної кризи європейської цивілізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Lewis B. The Roots of Muslim Rage // *The Atlantic*. – 1990. – Sept. – Available from : goo.gl/9yqqyt
2. Huntington S. P. *Clash of Civilizations*. – New York : Simon & Schuster, 1996.
3. Sakeenah Maryam. 'Us versus them', and beyond : an oriental-islamic rejoinder to the clash of civilizations theory. Vinlin Press Sdn. Bhd. 2010.
4. Lewis B. Time for Toppling // *The Wall Street Journal*. – 2002. – Sept 27. – Available from : goo.gl/dB7Eiz
5. Lewis B. *Faith and Power. Religion and Politics in the Middle East*. – Oxford University Press, 2010.
6. Howard D. What's New After September 11? // *Social Science Research Council Essay Forum*. – 2002. – Mar 13. – Available from : goo.gl/CLBNi3
7. North D. Le discours hypocrite de la «liberté d'expression» au lendemain de l'attaque contre Charlie Hebdo // *Mondialisation.ca*. – 2015. – Jan 12. – Available from : goo.gl/cuCcET
8. Lebedisky A. Fear of «Islamization» // *Strategic Culture Foundation*. – 2016. – Jan 15. – Available from : goo.gl/w9oK7i
9. Dawar A. New migrant flood on way: Outrage after EU warns Britain to prepare for more foreigners // *Express*. – 2015. – Jun 7. – Available from : goo.gl/YRRzHs
10. Martin J. Katie Hopkins Wrote This In The Sun About Migrants And Now Everyone Is Really Angry // *Huffington Post UK*. – 2015. – Apr 20. – Available from : goo.gl/fYKjyh
11. Cooper V. Drowned migrants, asylum, and European democracy // *The Commentator*. – 2015. – Apr. 20. – Available from : goo.gl/LJXTLo
12. Black T. How the Elite Weaponised Immigration // *Spiked*. – 2016 – June 30. – Available from : goo.gl/9Bm2jJ
13. Ford R. Taxpayer faces £1.7bn bill to care for Syrian refugees // *The Times*. – 2016. – Sept 13. – Available from : goo.gl/7qvpnW
14. Melnyk Iu. «Something is Immensely Rotten in the Media Republic». *The Information Dimension of the Refugee Crisis in Europe // Social Communication*. – Volume 1 (2017). – P. 40–53. – Available from : goo.gl/ecWc8p
15. Küble F. AfD übt deutliche Kritik an der Neujahrs-Ansprache der Bundeskanzlerin // *Christliches Forum*. – 2015. – Dez. 31. – Verfügbar : goo.gl/92ns8s
16. Cohen R. Islam and the West at War // *The New York Times*. – 2015. – Feb 16. – Available from : goo.gl/iA2fKQ
17. Саїд Е. Зіткнення невігластва / пер. К. Левіна // *Спільне*. – 2001. – 22 жовт. – Доступно з : goo.gl/tCEu4y

18. Delkhasteh M. Clash of Civilizations Discredited // *Huffington Post*. – 2011. – May 25. – Available from : goo.gl/k2BCeL
19. North J. ‘The clash of civilizations’ theory is absolutely and completely dead // *Mondoweiss*. – 2014. – March 29. – Available from : goo.gl/LPy53D
20. Hunt M. H. In the Wake of September 11: The Clash of What? // *American Diplomacy*. – 2002. – Oct. – Available from : goo.gl/zaTQo3
21. Migrant crisis: Sweden to investigate sex assault cover-up // *Traveller*. – 2016. – Jan 12. – Available from : goo.gl/4UWH5Y
22. Assaults at the Stockholm festival have never been fully investigated // *Dagens Nyheter*. – 2016. – 11 Jan. – Available from : goo.gl/nnkLue
23. Public kept in the dark about sexual harassment at youth festival // *Sveriges Radio*. – 2016. – Jan 11. – Available from : goo.gl/ft1S4C
24. Larm om övergrepp i Stockholm tystades ner // *Aftonbladet*. – 2016. – Jan 10. – Tillgänglig från : goo.gl/qANF4z
25. Assaults at the Stockholm festival have never been fully investigated // *Dagens Nyheter*. – 2016. – 11 Jan. – Available from : goo.gl/nnkLue
26. Frågor och svar om DN:s hantering av händelserna i Kungsträdgården // *Dagens Nyheter*. – 2016. – 10 Jan. – Tillgänglig från : goo.gl/vBQYJG
27. Frick Ch. Exposing Major PC Cover-up in Sweden – Leading Daily *Dagens Nyheter* Refused to Write About Cologne-like Sex Crimes in Central Stockholm // *Nyheter Idag*. – 2016. – Jan 10. – Available from : goo.gl/WbTCeu
28. Carlqvist I. Sweden’s Afghan «Rapefugees» // *Gatestone Institute*. – 2016. – Jan 20. – Available from : goo.gl/P7FmhY
29. Banke V. Vi kan prata om gärningsmannens bakgrund – men låt inte det ta över // *Metro*. – 2016. – Jan 26. – Tillgänglig från : goo.gl/ChFFPD
30. Hanna Fahl: Den gemensamma nämnaren vid övergreppen är kön, inte etnicitet // *Metro*. – 2016. – Jan 8. – Tillgänglig från : goo.gl/UxUwgs
31. Linnéa B., Schyman G. Stängda gränser är inte rätt svar på sexuella trakasserier // *Metro*. – 2016. – Jan 8. – Tillgänglig från : goo.gl/YzsBts
32. Pontus A. Nej, seriösa medier försöker inte mörka händelsen i Köln // *Metro*. – 2016. – Jan 6. – Tillgänglig från : goo.gl/XgwKrS
33. Wiman B. Obegripligt att Facebook inte rensar upp i rasismen, sexismen och hoten // *Dagens Nyheter*. – 2016. – Feb 16. – Tillgänglig från : goo.gl/gbmVUW
34. Daily Mail blocks Sweden for legal reasons // *Speisa*. – Available from : goo.gl/NQzfhX
35. Cernovich M. Sweden Caught Censoring the Internet 1984 Style // *Danger and Play*. – 2016. – Jan 29. – Available from : goo.gl/ohH4wv
36. Schweden ist nicht wiederzuerkennen // *Welt*. – 2016. – Feb. 2. – Verfügbar : goo.gl/KE8CPD
37. Tensions rise in Sweden after killing of asylum center worker // *The Times of Israel*. – 2016. – Feb. 2. – Available from : goo.gl/wZRWYY
38. Sobieski J. More European Cities Report Muslim Sex Attacks on New Year’s Eve: Zurich, Helsinki // *The Conservative Papers*. – 2016. – Jan 8. – Available from : goo.gl/Hrhdkd
39. Sobieski J. More Migrant Horror Sex Attacks in Europe // *The Conservative Papers*. – 2016. – Jan 13. – Available from : goo.gl/HKa2xZ

40. Zeronian S. CLAIM: Swedish Police Covered Up Migrant Sex Assaults Of Teenage Girls For YEARS // Breitbart. – 2016. – Jan 11. – Available from : goo.gl/KEky1v
41. Khan R. Y., Saif M. Muhammad and the Debates on Islam's Origins in the Digital Age. In: Muhammad in the Digital Age. – University of Texas Press, 2015.

**MIGRANT CRISIS IN EUROPE THROUGH THE PRISM OF THE MEDIA:
CLASH OF CIVILIZATIONS VS. TRUTHFULNESS;
TOLERANCE VS. TRUTHFULNESS**

Iurii Melnyk

*Ivan Franko National University of Lviv
Chuprynky Str. 43, 73044, Lviv, Ukraine
e-mail: melnykiurii@gmail.com*

Considering the world media, the article analyses the influence of certain ideological purposes (such as «clash of civilizations», «tolerance», etc.) on the interpretation of interethnic issues. Both opposing ideological concepts taken to extremes negatively affect interethnic relations at the global and at the domestic level, preventing an adequate reflection and balanced interpretation of events, processes and phenomena of interethnic nature.

Decades of assertive feeding of the myth of a rivalry between the West and Islam in conditions of fluidity of information has aggravated the situation, so that each subsequent media provocation with caricatures of the Prophet Muhammad, each subsequent coordinated attack on women simultaneously held in different cities of Europe may set on fire the global society through the flammable Internet space and fulfill the prophecies of Lewis and Huntington about the clash of civilizations for the realization of which there were no objective reasons.

On the other hand, censoring and silencing information about the crimes of individual migrants collectivizes these crimes in the eyes of the Europeans passing the responsibility from individual criminals to all migrants, including innocent people who are forced to go to European countries, hiding from wars. The silence strategy adopted by the media leads to the accumulation of migrants-related indignation at the bottom of society, provides the space for distrust in the media, promotes hatred and strengthens the right-wing radical forces. Anyway, regular ethnic motivated clashes, the electoral successes of anti-immigrant parties, radicalization of society are only the first signs of a potential crisis of European civilization.

Key words: silence in media, clash of civilizations, multicultural society, refugee crisis, Swedish media.